

Disputatio juridica inauguralis ad Legem Rhodiam de jactu

<https://hdl.handle.net/1874/343824>

46.
DISSERTATIO JURIDICA
IN A U G U R A L I S,
A D

Legem Rhodiam de jactu,

Q U A M,
SOLE JUSTITIÆ ILLUSTRANTE
Auctoritate Magnifici D. Rectoris,

M. GERARDI de VRIES,

Philosophiæ Doctoris, ejusdemque Facultatis in Illustri
Academia Ultrajectinâ Professoris Ordinarii,

NEC NON

*Amplissimi Senatus Academici consensu, & Nobilissima
Facultatis JURIDICÆ Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS

Summisque in UTROQUE JURE Honoribus & Privilegiis
ritè ac legitimè consequendis,

Eruditorum examini subicit

NICASIUS LE CLERCQ, Breda-Brabantus.

Ad diem 2. Martii, horis locoque solatis.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officinâ FRANCISCI HALMA, Academiae
Typographi, clō lōc xciii.

Spectatissimo Gravissimo Pruden-
tissimoque VIRO,

D. D. ANTONIO VAN
BUERSTEDDE,

Quæstori fidelissimo, Urbis
Bredanæ quondam Scabino,
Præsidi, &c. ob innumera
paterna in nos collata bene-
ficia, Avo suo, filiali amore
ad rogam usque profequen-
do, colendo, venerando.

Dissertationem hanc Inauguralem

Devotissimo animo
& pectore
Inscribit

NICASIUS LE CLERCO.
Auctor.

DISSERTATIO JURIDICA

INAUGURALIS

DE

LEGE RHODIA
DE JACTU.

CAPUT I.

LEge Rhodia, quam Romani a Rhodiensibus navigandi solertia, navaliumque commerciorum copia celeberrimis latam, non tantam ut justam æquamque probarunt, sed & in immensa sua Pandectarum volumina retulerunt, cautum est, si navis plus equo onerata levanda gratia, (quod autem immoderata lucrandi ipsius magistri, aut exercitoris aviditate facillime contingere potest, ita ut orta tempestate adversus fluctuum insultum navis exurgere nequeat, sed opprimenda veniat) jactus mercium factus est, omnium contributione sarciantur, quod pro omnibus

bus datum est l. 1. ff. d. leg. Rhod. æquissimum enim, esse ait Jctus in l. 2. eod. commune detrimentum fieri eorum, qui propter amissas res aliorum, consecuti sunt, ut res suas salvas habeant.

C A P. I I.

IGitur ex nave ob nimium onus laborante, si jactus mercium factus fuerit, amissarum rerum dominis nulla contra salvatarum dominos competit actio, sed contra navis magistrum actione locati conducti experiri possunt: sed hic magister rursus cum reliquis, quorum merces sunt, salvat, ex conducto, ut detrimentum pro portione communicetur, agere potest. *l. 2. b. r.* ita demum magistro contra alios erit actio si non levi, sed justo metu jacturam fecerit, alias recte interdum contributio ei negari posset; nam posset *E. G.* orta, non tamen satis gravis, tempestate, fieri ut magister navis (malo vetustate detrito corruptiove) fingat necessum esse, ut malus a navi abscindatur, ne cum omnibus pereat: quod ideo fingeret quia si revera in periculo presenti omnes essent, præstaret malum dejicere quam una cum navi interire, & hoc casu malo dejecto nihil æquius esset, quam ut salvati per hocce remedium ad novum malum cæterumque detrimentum contribuerent. Ut autem talibus magistrorum figmentis præveniatur, priusquam jactus mercium fiat, haud inconsultum erit, ut a magistro commune & ingruens periculum omnibus proponatur, iisque ad jacturam unanimiter suffragantibus jam postea ut contribuunt rerum salvatarum domini, æquitati & rationi juris convenientissimum erit.

C A P. III.

Contribuere jam omnes, nullo personarum respectu habito, quorum interest jactum fieri, oportet: at interesse illud pecuniarie tantum intelligi debet; si enim viatores jactu mercium vitam servarunt, ii ut contribuunt nec ratio nec æquitas suadet: corporum enim liberorum nulla est existimatio. *l. 2. §. 2. h. t.* Ipse etiam navis dominus pro portione ad contribuendum obligatus est, cum ejus interfuerit navim exonerari ut salva esset. Portio autem pro æstimatione rerum, quæ salvæ sunt, & earum quæ amissæ sunt præstari solet: nec ad rem pertinet si hæc quæ amissæ sunt, pluri veniri poterunt; quoniam detrimenti non lucri fit præstatio: sed in his rebus quarum nomine conferendum est, æstimatio debet haberi non quanti emptæ sunt sed quanti veniri possunt. *l. 2. §. 4. h. t.*

Jactui etiam æquiparatur si jacturæ occasione merces aliæ detectæ atque ita aquæ aspersione corruptæ sint: nam & corruptionis nomine dominis mercium corruptarum contribuendum est, si plus sit in damno seu corruptione, quam in contributione etenim si plus sit in contributione quam est in damno per asperionem illato, ipsi mercium corruptarum domini adhuc aliis, quorum res projectæ, pro rata contribuunt, *l. 4. §. ult. h. t.* Et jacturæ quoque simile est, si merces quædam in Schapham conjectæ sint ut navis portum facilius intraret, & Schapha perierit. Contra vero si Schapha cum parte mercium salva est, navis periit, ratio haberi non debet eorum, qui in navi perdiderunt, quia jactus in tributum nave salva venit. *l. 4. pr. h. t.*

Proinde nec contribuendum si ipsa navis violentia tempestatis damnum senserit; *l. 6. h. t.* Nec etiam, si piratæ res quasdam per vim abstulerint quia res ista communem utilitatem non concernit, sed singulos quibus casu damnum illud accidit, qui & domino nocet nisi pro communi liberatione piratæ unius vectoris imercibus contenti fuerint, quo casu obtinet ratio contributionis. *l. 2. §. 3. h. t.*

Casus in *l. 4. §. 1. h. t.* occurrens nobisque excutiendus hic est. Navis per jactum mercium aliquarum levata, post ea tamen perit, & merces receptæ per urinatores (quorum ministerium egregie admodum hisce versibus describit Manilius *l. 5. Astronomiæ.*

*Illis in Ponto jucundum est querere Pontum,
Corpora qui mergunt undis, ipsumque sub antris!
Nereæ & æquoraas conantur visere nymphas,
Exportantique, maris, prædas & rapta profundo
Naufragia atque imas avidi scrutantur harenas.)*

an earum respectu habenda ratio ejus cujus merces jactæ navis levandæ causa? Atque hoc maxime a nobis affirmandum est, quia sufficit negotium utiliter semel gestum esse per jactam; ut existentes aliorum merces, licet facti urinatorum, oneri contributionis subjactæ sint: E contra is qui jactum fecit, rebus suis per urinatores receptis, aliis, qui naufragium postea fecerunt, conferre non cogitur, quod eorum merces videri non possint amissæ navis levandæ causa; aut saltem non gratia salvandorum mercium, quæ jam jactæ.

Quid? si mercibus conservatis quidem, sed navis deterior reddita, aut tempestate adversa tota depressa aut dejecta sit. Tali in casu nulla facienda est collatio, quia dissimilis earum rerum causa est, quæ navis gratia parentur & earum pro quibus mercedem aliquis acceperit: nam si

e.g.

e. g. faber incudem, aut malleum fregerit, non imputatur ei qui locaverit opus, sed si voluntate vectorum vel propter aliquem metum id detrimentum factum sit, hoc ipsum sarciri oportet, l. 2. §. 1. h. t. Ita & hoc definivit JCtus in l. 5. eodem; cum inquit: *Amissa navis damnnum collationis consortio non sarcitur per eos, qui merces suos naufragio liberarunt: nam hujus equitatem tunc admitti placuit, cum jam etus remedio cateris in communi periculo, salva navi, consultum est.* Ad hoc etiam facit quod JCtus Paulus dicit. l. 7. h. t. *Cum depressa navis aut dejecta esset; quod quisque ex ea summa servasset, sibi servare respondit, tanquam ex incendio.*

C A P. I V.

SED Navis in salvum jam si deducatur cum reliquis rebus salvatis contributio tum est facienda in qua mercium pretiosarum non gravantium (ut sunt gemmæ vestimenta, annuli similiaque pretiosa) domini æque ac mercium non pretiosarum multum gravantium in Contributionis calculo partes suas præstare debent: l. 2. §. 2. in fine h. t. in qua porro refertur, exceptionem in contribuendo pati ea quæ consumendi Causa imposita forent: quo in numero essent cibaria: Cujus exceptionis ratio hæc redditur a Jcto: quod si quando cibaria in navigatione defecerint, quod quisque haberet in commune conferret. Et quod magis est, si tali rerum statu in annonæ caritate quis cibaria sponte in commune conferre nollet, alios præsentis fame semineces prædæque isti inhiantes sine furto committendo cibaria ista auferre latrantique stomacho offam jure objicere posse, probare conabimur. Primo quia in necessitate gravissima jus illud pristinum rebus utendi, quod ante dominiorum introductionem inter homines vigeat, reviviscit, tanquam si communes

munes mansissent, quia in omnibus legibus humanis ac proinde & in lege dominii, summa illa necessitas videtur excepta. Nam & inter Theologos recepta sententia est, in tali necessitate si quis quod ad vitam necessarium est sumat aliunde, eum furtum non committere: cujus definitionis non hæc est causa, quam nonnulli ad ferunt, quod rei Dominus ex caritatis regula rem egenti, dare tenetur, sed quod res omnes in dominos destinæ, cum benigna quadam receptione primitivi juris videantur. Nam si primi divisores interrogati fuissent quid de ea re sentirent, respondissent cum patre Seneca, L. ix. Contr. xxvii. Controv. iv. *Necessitas, inquit, est qua navigia jactu exonerat; Necessitas est qua ruinas incendia opprimit; Necessitas est Lex temporis. Necessitas denique magnum humana imbecillitatis patrocinium omnem legem (humanam scilicet aut ad humanum modum factam) frangit.* Secundo furtum in tali necessitate non committi ex eo asserimus; quod simulatque Deus Ter. Opt. Max. hominem in mundo ad sui gloriam constituisset, ipse homo sibi conciliatur, & commendatur ad se conservandum, ac ad suum statum, & ad ea quæ conservanda sunt ejus status diligenda, alienatur autem ab interitu iisque rebus quæ interitum videantur afferre: primumque officium est, ut se quis conservet in naturæ statu: deinceps ut ea teneat, quæ secundum naturam sint, pellatque contraria: ex quibus clare patet finem Deum homini dedisse ob quem constitutus est: si igitur Deus dederit finem, dedit quoque media ad istum finem; media igitur, ut se conservet in naturæ statu, in navigatione animæ caritate existente, alia non sunt, quam auferre Cibaria, atque ita aptas potius & integras omnes partes corporis, quam eas fame imminutas aut etiam pallida morte detortas habere longe præstabit.

CAP. V.

Contributione jam facta, restat adhuc videndum ubi jacta, sint ab alio jam occupata ad quem pertinebunt? Quod extempore nos docebit Julianus JCtus in *l. 8. h. t.* cum inquit; Qui levandæ navis gratiâ res aliquas projiciunt, non hanc habent, mentem, ut eas pro derelicto habeant: Quippe si invenerint eas, abluros, & si suspicati fuerint, in quem locum ejectæ sunt, requisituros: ut perindæ sint, ac si quis onere pressus, in viam rem abjecerit, mox cum aliis reversurus, ut eandem auferret. Ut nec fiunteorum, qui forte, dum jaciuntur, Schapha excipiunt, sed domino restituenda, ut innuit JCtus in *fin. l. 2. h. t.*

Manent itaque, res jactæ dominorum: ut & naufraga navis, & tabulæ quæ post naufragium ad littus appulere, ut aperissime videre est, ex Nova Constitutione Fredirici Imperatoris de Statutis & Consuetudinibus &c. *Navigia quocunque locorum pervenerint, si quo casu contingente rupta fuerint, vel alias ad terram per venerint, tam ipsa navigia, quam bona illis integra reserventur, ad quos spectabant antequam navigia hujusmodi periculum, incurrissent: sublata penitus omnium locorum consuetudine qua huic adversatur sanctioni: nisi talia sint navigia, qua piraticam exercent pravitate, aut sint nobis, sive Christiano nomini inimica: Transgressores autem hujus nostræ Constitutionis bonorum suorum publicatione mulentur: & si res exegerit, eorum audacia jucta mandatum nostrum modis aliis compeccatur.* Huic sanctæ Constitutioni multas duriores improbasque Consuetudines, & leges quasdam civiles plane insultas (ut in Hispanias, Anglia, Gallia) contrariari constat; quæ bona naufragorum statim, Fisco addicunt: sed nonne mera injuria est? nulla probabili causâ præcedente,

B dominium

dominium suum alicui auferre. Ad quod haud inconcinne Euripides Helena vociferat: *Sum Naufragus spoliare quod genus est nefas* Quod enim jus habet fuscus (verba sunt Constantini) in aliena calamitate ut in re tam luctuosa afflictis superaddat afflictionem. Inservit quoque hic vox Dionis Prusensis oratione 7. de naufragio loquentis: *absit o Jupiter, ut lucrum captemus tale ex hominum infortunio.* Hæc nobis sufficere videntur, externis Academicis solennitatibus satisfactura; quæ Palmam jam jam arripientibus, optatamque metam contingentibus impositæ sunt: Interim Deo Triuno sic Honos & Gloria; is nostris porro actionibus divina benedictione addat Vigorem, ut imprimis ejus proximique commodum perpetuus illarum sit.

FINIS.

COROLLARIA.

I.
*Potestatem quam parentes in liberos suos
habent, non ex generatione, sed a Deo
acceperunt.*

II.

*Inter Fratrem & sororem iure gentium
non fit incestus.*

III.

*Quatuordecim exheredationis cause in
Novell. iij. Cap. 3. expressa, ad
similes & graviores extendi necessario
debere, censemus.*

COROLLARIA IV.

Definitionem juris Naturalis in l. 1. §. 3.
ff. D. just. & jur. a Jcto Datam fal-
sissimam statuimus ; Et ne juris natu-
ralis quidem Umbram in Bruta cade-
re affirmamus.

V.

Polygamiam Et juri Naturali, Divino,
Gentium Et Civili e Diametro contra-
riam esse apodictice demonstrabimus.

III.

IV.

B s

TER

in het T E R R E E R E N

Van den seer Geleerden en Generousen Heer

N I C A S I U S

LE CLERCQ,

Doen Hem het Doctorschap in beyde de
Rechtsgeleertheit wiert opgedragen.

Eer Heerelyk en schoon, uitneemend'
voor ons menschen
Is 't redelyk vernuft : wie sou daar
niet om wenschen?
Daar door is 't dat men vast van d'aard
ten Hemel sweeft

En 't recht van onrecht scheid, waar rechtsgeleert-
heyt leeft
Voor Weduwen en Wees : een trooster seer gewiss
In hoog en bange noot, daar dan geen Helper is.
't Raakt Uw NICASIUS : den tijd is nu gebooren,
Voor arbeyt loon t'ontfaan : geeft nu geen moed
verlooren
Naa dat g' in Wiskunst hebt en Wijsbegeert getoont
Uw vlijt en Uw verstant : nu eyndlyk werd ge-
kroont
Voorstander van het recht : weerd dapper van Uw aff
Het tegenspreke fell : siet daar der eeren staff
Uw toegeschikt ten loon in vollen glans en luister

11

B 3

Nu

Nu Uw verstant niet meer mag blijven in het
duister.

Treed toe dan Heer DE CLERCO; die nu geen moeyt
sal spaaren

Om rechte eygenaars haar goederen te verklaaren
Tot spijt van meenig een. Bekleed dan 't Raadhuyts
mede:

Zijt stut en steun-pilaar van deugd en goede zeden.
Soo sal Uw loff en naam voor eeuwigh altijd leeven
Schoon 't lichaam ons begeeft, geen eer sal Uw
begeeven.

*In Genuinum fraterni amoris
indicium hac posuit*

ANTHONIUS LE CLERCO
Med. & Philos. Stud.

Quid decreta patrum curia, rostra, petunt.
Illius hoc opus est, his est versatus in armis.
Sub tali vellem bella movere duce.

Perge, cui tot dona dedit dotesque Minerva
Eximii generis flosque decusque tui.
Perge tuos superare hostes sic funera vinctes,
Vivet & aeternum post tua fata decus.

Sic invita Minerva cecinit

P. W. CROYZE.

